

Entreprenadberg

Hantering av entreprenadberg leder till samma miljöpåverkan som om materialet hade brutits i bergtäkter. Det innebär att samma krav på anmälan/tillstånd borde gälla oavsett hur massorna har uppstått och att lagstiftningen därmed blir mer logisk. SBMI ser tre olika möjligheter att uppnå detta:

1. Ändringar 4 kap. 6 § samt 29 kap. 6-10 och 51-53 §§ miljöprövningsförordningen
2. Utnyttja avfallsdirektivets artikel 24
3. Definiera end-of-waste så att entreprenadberg som har mottagits i tåkten (och krossats vid behov) till en säljbar produkt har upphört att vara avfall.

Alternativ 1 – berg undantas i MPF 29:6 och 7

Förslaget innebär att all bearbetning av berg, oavsett ursprung, enbart regleras av kapitel 4 (utvinning, brytning och bearbetning av torv, olja, gas, kol, malm, mineral, berg, naturgrus och annat) och undantas helt från kapitel 29 (avfall). Idag råder formellt tillstånds/anmälningsplikt för bearbetning av entreprenadberg enligt båda dessa kapitel.

För att säkerställa att tillstånds/anmälningsplikt råder för sortering/bearbetning av allt entreprenadberg som klassas som avfall ändras 4 kap 6 § så att enbart kortvarig sortering/bearbetning av berg som *inte* utgör avfall undantas från anmälningsplikten. För sortering/bearbetning av entreprenadberg som utgör avfall råder alltid minst anmälningsplikt enligt förslaget.

Förslag till ändring av 4 kap. miljöprövningsförordningen:

6 § Anmälningsplikt C och verksamhetskod 10.50 gäller för anläggning för sortering, eller-krossning, eller motsvarande mekanisk bearbetning av berg, naturgrus eller andra jordarter

I fråga om material som inte utgör avfall gäller anmälningsplikten enbart

1. inom område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, eller
2. utanför område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, om verksamheten bedrivs på samma plats under en längre tid än trettio kalenderdagar under en tolv månadersperiod.

Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten har tillståndsprovats inom ramen för den verksamhet som beskrivs enligt 2 och 3 §§.

Förslag till ändring av 29 kap. miljöprövningsförordningen:

6 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.70 gäller för anläggning för sortering av annat avfall än farligt avfall, om den hanterade avfallsmängden är större än 10 000 ton per kalenderår.

Tillståndsplikten gäller inte sortering av berg eller annat avfall för byggnads- eller anläggningsändamål.

7 § Anmälningsplikt C och verksamhetskod 90.80 gäller för anläggning för sortering av annat avfall än farligt avfall, om den hanterade avfallsmängden är större än 1 000 ton per kalenderår.

Anmälningsplikten gäller inte sortering av berg eller om verksamheten är tillståndspliktig enligt 6 §.

9 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.100 gäller för anläggning för att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall, om den hanterade avfallsmängden är större än 10 000 ton per kalenderår.

Tillståndsplikten gäller inte

1. krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning av berg eller annat avfall för byggnads- eller anläggningsändamål, eller

2. om verksamheten är tillståndspliktig enligt 30 eller 50 §.

10 § Anmälningsplikt C och verksamhetskod 90.110 gäller för anläggning för att genom mekanisk bearbetning yrkesmässigt återvinna annat avfall än farligt avfall.

Tillståndsplikten gäller inte bearbetning av berg eller om verksamheten inte är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 9, 30, 31, 32, 50 §§.

51 § Tillståndsplikt A och verksamhetskod 90.410 gäller för anläggning för att återvinna eller bortskaffa annat avfall än farligt avfall, om den mängd avfall som tillförs anläggningen är större än 100 000 ton per kalenderår.

Tillståndsplikten gäller inte bearbetning av berg eller om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon av 1, 2, 6–10, 13–17, 22–37, 44 och 45 §§.

52 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.420 gäller för anläggning för att återvinna eller bortskaffa annat avfall än farligt avfall, om den mängd avfall som tillförs anläggningen är större än 500 ton per kalenderår.

Tillståndsplikten gäller inte bearbetning av berg eller om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon av 1, 2, 6–10, 13–17, 22–37 och 44–51 §§.

53 § Anmälningsplikt C och verksamhetskod 90.430 gäller för anläggning för att återvinna eller bortskaffa annat avfall än farligt avfall.

Anmälningsplikten gäller inte bearbetning av berg eller om verksamheten inte är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon av 1, 2, 6–10, 13–17, 22–37, 44, 45 och 49–52 §§.

Alternativ 2 – utnyttja artikel 24 i Avfallsdirektivet

Förslaget innebär att avfallsdirektivets möjlighet till undantag från tillståndsplikten för återvinning eller bortskaffande av avfall utnyttjas. Det som, enligt *artikel 24*, får undantas är:

- a) bortskaffande av eget icke-farligt avfall på den plats där detta uppkommer, och
- b) återvinning av avfall.

En medlemsstat som önskar göra ett sådant undantag ska för varje typ av verksamhet fastställa allmänna regler av vilka det framgår

- vilka typer och mängder avfall som omfattas av undantaget samt
- vilken behandlingsmetod ska användas.

Genom att utnyttja undantaget kan samma regler tillämpas för sortering och bearbetning av entreprenadberg och avsiktligt producerade bergmassor. Mer konkret

innebär det att sortering och bearbetning av berg undantas från kap 29 miljöprövningsförordningen (MPF) på samma sätt som enligt alternativ 1 ovan.

Förslaget innebär att behandlingsmetod ska definieras, vilket görs ovan i Alternativ 1 (*sortering, krossning*). Reglerna ska utformas för att säkerställa att avfallet behandlas utan fara för människors hälsa och utan att skada miljön i enlighet med artikel 13 i direktivet.

Detta skulle lämpligen ske genom ett tillägg i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH) som redan idag innehåller särskilda bestämmelser om täkter.

20 i § *Verksamhet som består av sortering, krossning eller annan bearbetning av berg som utgör avfall, och som inte omfattas av 4 kap. 2, 3 eller 6 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251) ska bedrivas enligt följande villkor:*

- *För materialterminaler som hanterar bergmassor ska ...*

Alternativ 3 – entreprenadberg i täkt blir en produkt

Avfallsdirektivet, miljöbalken och avfallsförordningen innehåller bestämmelser om när avfall upphör att vara avfall (end-of-waste: EOW). Specifika kriterier för när vissa avfallslag ska anses ha upphört att vara avfall har beslutats på EU-nivå. Det har ännu inte skett för entreprenadberg och SBMI har inte fått några indikationer på att det skulle vara på gång.

I första hand anser SBMI därför att EOW-kriterier för entreprenadberg bör utarbetas på nationell nivå. Genom att begränsa kriterierna till entreprenadberg och inte inkludera andra typer av avfall som används för anläggningsändamål bör kriterie vara enkla att utarbeta. Detta mot bakgrund av att entreprenadberget i allmänhet har samma miljö kvalitet som avsiktligt producerade bergmassor.

I andra hand anser SBMI principen om end-of-waste bör hanteras inom tillsynsmyndigheternas arbete. Det vill säga att tillsynsmyndigheterna kan fatta snabba beslut om när entreprenadberget inte ska anses vara avfall. I detta fall krävs det, enligt SBMIs mening, en tydlig vägledning från Naturvårdsverket angående vad som krävs för att entreprenadberget ska anses ha upphört att vara avfall.

Det bör handla om att det mottagna, och eventuellt krossade, entreprenadberget ska motsvara de bergmassor som avsiktligt producerats i täkten och försäljs. SBMI kan medverka till att föreslå sådana regler så att de blir objektivt verifierbara och relevanta, samt att fortsatt användning säkerställs.

Praktiska konsekvenser

SBMI menar att eftersom entreprenadberg ofta har samma miljöegenskaper som berg från bergtäkter är det naturliga att lagra och krossa sådana massor i närliggande täkter. Samma krossning och siktning sker med entreprenadberg som med täktens berg. En ordning där användningen inte prövas utifrån kap. 29 påverkar inte tillsynsmyndighetens kännedom om vilken verksamhet som bedrivs eller myndighetens möjligheter att följa upp villkoren.

Vanligt berg från bergtäkter kan innehålla mindre mängder kväverester från sprängningen. Täkter har normalt ett kontrollprogram och utgående vatten passerar en sedimentationsdamm där analyser av vattnets kemiska status sker. Skulle utgående vatten från denna damm visa olämpligt höga halter av kväve kan åtgärder vidtas för att se till att kvävet inte orsakar övergödning i recipienten.

Entreprenadberg har samma miljöegenskaper som berget i en bergtäkt, men det losshålls ofta med mer sprängämne, vilket kan ge mer kväverester i bergmaterialet.

Att kontrollera, och vid behov åtgärda, detta är dock varken lättare eller svårare än att göra det för täktens berg.

Förslagen innebär i praktiken att en ansökan om tillstånd för täkt även i sig själv kan inkludera hantering och behandling av externt producerade bergmassor, utan att detta kräver särskilda tillstånd som det kan ta lång tid att få eller medför särskild tillsyn vilket dagens hantering enligt kap. 29 kräver. Därigenom skapas beredskap för att ta emot sådana massor, och tröskeln för återvinning sänks.

Förslaget innebär med andra ord att samma verksamhetskod gäller oavsett om massorna uppkommit utanför eller i täkten. Avfallsdirektivet ställer heller inget krav på att tillståndsplikten ska vara införd i ett särskilt avfallskapitel, så det nya förslaget skulle inte innebära någon konflikt på den punkten.

Att hantering av externa massor inom täkt regleras helt inom prövningen av täkten som sådan, och inte som särskild avfallsverksamhet, är vidare en motsvarighet till de regler som gäller för exempelvis massaindustrins användning av returpapper och smältverkens användning av metallskrot. Idag regleras den användningen helt inom kap. 9 (pappersindustri) respektive kap. 15 (metallindustri) i MPF.

Tunnelberg är kvalitetsmässigt jämförbart med den sämre tredjedelen av bergtäkters produktion. Förslaget innebär god resurshushållning med ökad återvinning av bergmaterial och kommer därtill att minska mängden tomkörning med tunga lastbilar då dessa istället kan köra enklare entreprenadberg in till täkten och högvärdig asfaltballast ut ur täkten. Mer effektiva transportflöden har positiva effekter på såväl miljö som ekonomi, vägslitage, trafikrisker och trängsel.

Att hanteringen av entreprenadberg prövas som anmälningsärenden genom befintlig 10.50 eller som en del i tillståndsprövningen av täkten främjar enligt SBMIs mening återvinning.